

Ba nguy c **hàng** đ **u** có kh **n**ng x **y** ra nh **t** **B** **c** M **là** t **n** công m **ng**, hi **n** t **ng** th **i** ti **t** kh **c** nghi **t** và đ **nh** c **p** d **li**u, trong khi **M** Latinh và Caribbean là nguy c **th**t b **i** c **a** chính ph **qu**c gia, th **t** nghi **p** và b **t** **n** xã h **i**.

M **c** dù nguy c **r**i ro toàn c **u** nói chung đ **đ** đánh giá, song có s **khác** bi **t** l **n** gi **a** các khu v **c** xét v **các** nguy c **có** kh **n**ng x **y** ra nh **t**. Ba nguy c **hàng** đ **u** có kh **n**ng x **y** ra nh **t** **B** **c** M **là** t **n** công m **ng**, hi **n** t **ng** th **i** ti **t** kh **c** nghi **t** và đ **nh** c **p** d **li**u, trong khi **M** Latinh và Caribbean là nguy c **th**t b **i** c **a** chính ph **qu**c gia, th **t** nghi **p**/thi **u** vi **c** làm và b **t** **n** xã h **i**.

Di **n** đ **an** Kinh t **Th** gi **i** v **a** công b **n** b **n** th **11** c **a** " [Báo cáo v **Nguy** c **Toàn** c **u** n **m** 2016](#) ", trong đó nêu b **t** các "nguy c **"** chính mà th **gi**i đ **ng** đ **i** m **t** xét v **ph**ng di **n** "có kh **n**ng x **y** ra" và "tác đ **ng**" c **a** các nguy c **này** trên quy mô khu v **c** và toàn c **u**.

Nguy cơ toàn cầu được định nghĩa là “một sự kiện hoặc điều kiện nào đó mà nếu xảy ra, nó sẽ có tác động vô cùng tiêu cực tới một số quốc gia hoặc các ngành công nghiệp trong vòng 10 năm”. 29 nguy cơ khác nhau được xếp vào 5 hạng mục, gồm: Kinh tế (9 nguy cơ), Môi trường (5 nguy cơ), Chính trị (5 nguy cơ), Xã hội (6 nguy cơ) và Công nghệ (4 nguy cơ).

Năm nguy cơ hàng đầu được cho là có khả năng xảy ra nhất trong năm 2016, theo thứ tự giảm dần, gồm: di cư bất ổn quy mô lớn, hiện tượng thời tiết khắc nghiệt, thất bại trong giảm thiểu và ứng phó với biến đổi khí hậu, xung đột liên quốc gia và thảm họa thiên nhiên. Trong khi đó, các nguy cơ xét về phạm vi diễn ra gây ảnh hưởng lớn đến toàn cầu gồm: thất bại trong giảm thiểu và ứng phó với biến đổi khí hậu, và khí hậu dị thường hàng loạt, khủng hoảng nguồn nước, di cư bất ổn quy mô lớn và cú sốc giá năng lượng. Nguy cơ “di cư bất ổn quy mô lớn” lên đầu tiên đứng số 1 trong danh sách các rủi ro, điều đó chứng tỏ mối nguy hiểm thực sự của nguy cơ rất cao tàn phá đời sống người di cư với quy mô lớn chưa từng có tại các khu vực bị chiến tranh tàn phá ở châu Âu.

Xét về mức độ tác động, nguy cơ “thất bại trong giảm thiểu và ứng phó với biến đổi khí hậu” được đưa top 5 trong năm 2015 lên vị trí top 1 trong năm 2016. Nguy cơ “cú sốc giá năng lượng” được đưa vào danh sách sau 4 năm, điều đáng ngạc nhiên lần này là do sự sụt giảm của giá năng lượng và do lo ngại về nguồn thu giảm sút của các nước xuất khẩu năng lượng.

Mặc dù nguy cơ rủi ro toàn cầu nói chung được đánh giá, song có sự khác biệt lớn giữa các khu vực xét về các nguy cơ có khả năng xảy ra nhất. Ba nguy cơ hàng đầu có khả năng xảy ra nhất ở Bắc Mỹ là tấn công mạng, hiện tượng thời tiết khắc nghiệt và đánh cắp dữ liệu, trong khi ở Mỹ Latinh và Caribbean là nguy cơ thất bại của chính phủ quốc gia, thất bại/chiến tranh nội chiến và bất ổn xã hội.

Châu Âu coi di cư bất ổn quy mô lớn là nguy cơ có khả năng xảy ra nhất, kế tiếp là thất bại/chiến tranh nội chiến và khủng hoảng tài chính. Khu vực châu Phi còn Sahara quan ngại nhiều nhất về sự thất bại của các chính phủ quốc gia và cú sốc hàng hóa thị trường, trong khi khủng hoảng nguồn nước nổi lên là nguy cơ có khả năng xảy ra nhất ở Trung Đông và Bắc Phi.

Nguy **c** có kh **ng** x **y** ra nh **t** **Á** (trong đó tính **c** **Nga**) là xung đ **t** liên qu **c** gia, k **t** **p** là cú s **c** giá **ng** l **ng** và s **t** **t** b **i** **c** **a** các chính ph **qu** **c** gia. Nam **Á** đang đ **ng** tr **ng** **c** **cao** **c** **a** vi **c** m **t** ki **m** soát ngu **n** **n** **c** và các nguy **c** bi **n** đ **i** khí h **u** bên c **nh** các nguy **c** kinh t **đ** do tình tr **ng** th **t** nghi **p** và t **ng** tr **ng** th **p**. Các nguy **c** v **môi** tr **ng** **c** **ng** đang t **ng** lên **Á** và Thái Bình Đ **ng**.

Các n **ng** **c** M **Latinh** và Caribbean đang b **“bao** **vây”** b **i** các nguy **c** đ **a** chính tr **ng**, kinh t **đ** và xã h **i**. Các nguy **c** nh **b** **t** **n** chính tr **ng**, l **m** phát cao và tình tr **ng** th **t** nghi **p**, ngu **n** thu t **đ** **u** m **th** **p**, m **t** qu **n** lý tài chính, nguy **c** v **n** và n **n** kinh t **đ** th **tr** **ng** **ch** **đ** **en** đang ti **p** t **c** hoành hành **Venezuela**.

Brazil, v **n** đang ph **i** đ **i** m **t** v **i** tình tr **ng** l **m** phát cao và thâm h **t** tài chính ngày m **t** t **ng**, có kh **ng** ph **i** ch **ng** ki **n** n **n** kinh t **đ** ngày càng b **thu** h **p**. Vi **c** đ **ng** n **i** t **đ** ngày m **t** suy y **u** c **ng** làm gia t **ng** các b **t** **n** do th **tr** **ng** **ch** **ng** khoán gi **m** sút và giá các m **t** hàng lao đ **c**. Các bê b **i** tham nh **ng** c **ng** **nh** h **ng** l **n** đ **n** hình **nh** **c** **a** T **ng** th **ng** Dilma và đ **n** đ **n** vi **c** ng **ng** **i** dân m **t** lòng tin vào chính ph **ng**. Trong khi đó, Columbia đang ti **p** t **c** cu **c** chi **n** ch **ng** l **i** các k **buôn** ma túy và cu **c** xung đ **t** v **trang** v **i** các nhóm n **i** đ **y**.

Châu Âu đang b **chia** **r** **sâu** s **c** b **i** k **ho** **ch** ti **p** nh **n** ng **ng** **i** t **n** **n**, trong khi Hy L **p** đang v **t** l **n** tìm cách **l** **i** khu v **c** đ **ng** euro. S **ph** **n** **c** **a** Liên minh châu Âu (EU) c **ng** đang b **đe** đ **a** trong b **i** c **nh** Anh s **ti** **n** hành cu **c** tr **ng** **c** **u** dân ý v **vi** **c** **l** **i** EU vào ngày 23/6/2016 và nguy **c** “Brexit” (ám ch **vi** **c** Anh r **i** kh **i** EU) đang ngày càng có kh **ng** x **y** ra. M **i** đe đ **a** t **đ** tình tr **ng** th **t** nghi **p**, dù đã đ **ng** **c** gi **m** b **t** sau cu **c** kh **ng** ho **ng** tài chính n **m** 2008, v **n** ti **p** t **c** gây b **t** **n** cho các n **ng** **c** thành viên EU.

Các m **i** đe đ **a** v **kinh** t **đ** và xã h **i** đang ngày m **t** n **i** lên **Á** khu v **c** Trung **ng** **ng** và B **ng** Phi (MENA), trong khi xung đ **t** v **trang** đang hoành hành **Syria**, Iraq, Libya và Yemen. Jordan, Liban, Djibouti và Tunisia c **ng** b **coi** là các qu **c** gia “mong manh” trong khu v **c**, trong khi Ai **C** **p** và Morocco đang tr **i** qua ti **n** trình chuy **n** giao chính tr **ng**. M **t** khác, khu v **c** châu Phi c **n** Sahara đang đ **ng** tr **ng** **c** nguy **c** b **t** **n** chính tr **ng** cao do r **t** **nhi** **u** qu **c** gia t **i** **đ** **y** v **n** duy trì ch **đ** đ **c** tài, có t **đ** l **đ** tham nh **ng** cao và th **ch** **y** **u** kém.

Mặc dù “Báo cáo về Nguy cơ Toàn cầu năm 2016” giúp nâng cao nhận thức về các nguy cơ toàn cầu và đưa ra cái nhìn chi tiết về mối liên hệ của chúng, song báo cáo không đề cập đến bất kỳ hành động nào để giảm thiểu, thích nghi và tăng cường khả năng đối phó của các quốc gia với các nguy cơ này.

Tuy nhiên, báo cáo đã cung cấp nhận thức chung cho các chính phủ và giúp các nước khác nhau tiếp hợp các chiến lược để có thể cam kết hợp tác đa phương nhằm đối phó với các nguy cơ này. Năm 2016 sẽ diễn ra nhiều thử thách nào vẫn là điều còn chờ xem, song khả năng cao đó là các nguy cơ chính trị làm thối nát các nguy cơ xã hội sẽ chi phối năm nay.

Kapil Narula là chủ tịch Hội đồng An ninh, nhà nghiên cứu tại Quỹ Nghiên cứu Biện pháp quốc gia (NMF), New Delhi, Ấn Độ. Bài viết được đăng trên [Eurasia Review](#).

Vấn Công (gt)